

До
Научно жури,
определено със Заповед
Рег. № 2396 от 30.09.2014 г.
На Ректора на
ВСУ „Черноризец Храбър”

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Петър Георгиев Христов

На дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор” по
Професионално направление 9.1. Национална сигурност на тема
**„Повишаване ефективността от прилагането на мерките за
противодействие на прането на пари в банковата система“**,
представен за защита от Стоян Тончев Налбантов, докторант на
самостоятелна подготовка в катедра «Сигурност и безопасност» на
Юридически факултет на ВСУ «Черноризец Храбър», научен
ръководител доц.д-р Валентин Тодоров

1. Обща характеристика на изследователската и други активности на докторанта

Стоян Тончев Налбантов е магистър по икономика,
специалност „Счетоводство и контрол” на Икономически университет –
Варна (2005 г.) и магистър по защита на националната сигурност на
Юридически факултет на Юридически факултет на ВСУ «Черноризец
Храбър», (2009 г.), с което изпълнява изискването на разпоредбата на чл. 6,

ал. 1 ЗРАСРБ да притежава образователно-квалификационна степен „магистър”.

Зачислен е в докторантура на самостоятелна подготовка на 09.11.2011 г. в акредитирана Докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство”(Протокол № 56 на НАОА от 25.03.2008 г.). След успешно изпълнение на дейностите по обучение и полагане на изпитите, предвидени в индивидуалния учебен план, на 30.09.2014 г. е отчислен с право на защита, с което са изпълнени изисквания на разпоредбите на чл.25 и чл. 26 ППЗРАСЗБ.

2. Относно представения за защита дисертационен труд

Пролемът, на който е посветен представеният за рецензиране дисертационен труд е обусловен от факта, че по данни на МВФ изпраните пари в международен мащаб са между 2 и 5 на сто от световния брутен вътрешен продукт или най-малко между 590 милиарда и 1,5 трилиона щатски долара годишно (Увод, с. 8-9). Конкретната проблемна ситуация е формулирана по следния начин: "Не подлежи на съмнение фактът, че огромна част от тези капитали имат съприкосновение с финансовата и в частност с банковата сфера, на която се гледа като на удобен инструмент за транслиране на средства с незаконен произход през отделните етапи на тяхното легализиране» (Увод, с. 9)

Изследователската теза, която се подлага на защита е, че банковите институции във висока степен се придържат към изискванията на нормативните актове, регламентиращи техните задължения по противодействие на прането на пари, но е възможно да се повиши ефективността на дейността им чрез усъвършенстване на системата за банков контрол и управление на риска чрез прилагане на интегриран

превантивен подход спрямо някои по-чувствителни към риск от изпиране на пари банкови дейности, операции и продукти. (Пак там)

Дисертационният труд е отпечатан на 236 стандартни страници. Текстът е разпределен в увод, три глави, заключение, указател на използваните съкращения и библиография, която включва 200 източника. Изложението е илюстрирано със 17 таблици и 4 фигури.

Заглавията на трите глави («Същност и противодействие на прането на пари», «Нормативно регламентиране на мерките срещу изпирането на пари в банковите институции» и «Управление на риска от пране в банковата сфера»), техните параграфи и частите на параграфите на първата глава в общи линии следват сюжетната линия зададена в изследователската теза, но - следва да се отбележи, не кореспондират с целта, формулирана в темата на дисертационния труд, а именно «повишаване ефективността на мерките за противодействие ...» (с.7). «Ефективност» е достатъчно утвърдено научно понятие и след като авторът не е обосновал по-различното работно съдържание, което влага в термина, използван при това в заглавието, ще си позволя да направя коментар, че според мен, в контекста на цялостното изложение, по-точното словосъчетание би било «повишаване на ефикасността» или още по-съответстващото «усъвършенстване на системата от мерки».

Първа глава «Същност и противодействие на прането на пари»" въвежда в проблема и разкрива методологичните предпочитания на автора: след като финансовата система е «необходимо условие» за успешно изпиране на пари, а банковата дейност се превръща в удобен инструмент за тяхното укриване и последващо легализиране с помоща на извършваните разплащателни и преводни банкови операции», (Афтореферат, с.13), то най ефективна мярка за тяхното недопускане е превенцията, а банковите институции са основният инструмент за защита

на финансовата система чрез прилагане на вътрешни превантивни самозащитни механизми.

Точно такива са «духът и буквата» на Директивата на Европейския парламент и на Съвета за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризъм от 26 октомври 2005 г. Такива са и «добрите практики» на страните от ЕС, където на финансовото разузнаване е определена ролята да бъде инструмент на финансовата система, която сама да отстранява предпоставките и условията, които благоприятстват проникването в нея на злонамерени лица и организации в преследването на престъпни цели.

В дисертационното изследване, подготвено в същата катедра и други публикации на доц. д-р Станислава Минева от последните няколко години убедително се защитава тезата, че законодателното решение от 01.01.2008 г. (ЗДАНС, чл.4, ал.1 и ал.4), с което финансовото разузнаване придобива статут на правоохранителен орган е в несъмнена колизия с действащата международноправна уредба и практиката на страните от ЕС.(Вж. Минева, Митническо и финансово разузнаване, Варна, 2012, с.159) Във втората глава на рецензираното дисертационно изследване, посветена на «нормативното регламентиране на мерките срещу изпирането на пари» този факт е отминат. Но в контекста на направения извод, че «въпреки краткия период на прилагане и често коригиране, законодателството ни в тази насока е достатъчно развито, задоволително и съответства на европейските стандарти» (с. 146) не може да не се квалифицира като съществен пропуск в изследването. Моето очакване е на този въпрос да бъде отделено специално внимание от страна на докторанта по време на защитата и констатираната празнина да бъде убедително запълнена.

Безспорно най-силна е трета глава «Управление на риска от пране на пари в банковата сфера», независимо от твърде спорният извод, формулиран в първия параграф, че рискът е «вероятността от сбъдването

на вътрешни и външни събития». Тук дисертантът «плува в свои води». Дългогодишният му стаж в банковото дело обогатява теоретичното и емпирично изследване с експертизата на практиката, което в крайна сметка позволява да бъдат изведени и обосновани петте извода на трета глава, които според мен са най-ценният резултат и имат несъмнена практико-приложна стойност. Системообразуваща сила от тях, според мен пригежава третия, който директно насочва към водещата роля в бъдещето на дигиталните технологии. Позволявам се да препоръчам на докторант Стоян Налбантов да фокусира вниманието на по-нататъшните си изследователски търсения в това направление.

3. Публикации, свързани с дисертационния труд

Списъкът на публикации, свързани с темата на дисертацията (Автореферат, с. 31) не само като количество (6, без автореферата), но и като тематика показва, че новите знания на докторанта са резултат на постоянно преосмисляне и систематизиране, което свидетелства за навлизане в по-дълбочинни теоретични слоеве, с което са изпълнени изискванията на разпоредбата на чл.6, ал.3 ЗРАСРБ.

4. Критични бележки

Основната критична бележка бе изложена по-горе. Тук само ще добавя, че да се установи съвременното състояние на проблема, на който е посветено научното изследване е важен етап в подготовка на всяко дисертационно изследване. В този смисъл освен критичният преглед на актуалните научни публикации по темата е много важно и максимално точното позоваване и интерпретиране на цитираните автори. Като признавам, че съм поласкан от немалкото цитирания на мои публикации, не мога да не изкажа резервите си относно съждението, че „П. Христов

разглежда риска като „трансформиране на абстрактната (формална) възможност да се случи нещо нежелано, вредно или фатално в реална възможност”.(с.149) В цитирания труд аз дефинирам риска чрез четири негови „пределни значения” и „трансформирането” не е между тях.

Заключение

Резултатите от изложения в рецензията анализ на научноизследователската и други активности на Стоян Тончев Налбантов категорично показват, че са изпълнени изискванията на разпоредбите на чл. 6, ал. 1, ал. 3 и ал. 4 ЗРАСРБ и чл. 24, чл. 25, чл. 26, и чл. 27 ППЗРАСРБ за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, а именно:

1. Да е придобил ОКС „магистър” ;
2. Дисертационният труд да съдържа научни или научноприложни резултати и да показва, че кандидат притежава задълбочени научни знания и способности за самостоятелни научни изследвания.
3. Дисертационният труд да е подготвен в получила акредитация от НАОА докторска програма на висше училище.

Направените констатации са основание да предложи на членовете на Научното жури да присъдят на Стоян Тончев Налбантов Образователната и научна степен „доктор“ по Професионално направление 9.1. Национална сигурност.

19.11.2014 г.

В а р н а

Рецензент:

проф. д-р Петър Георгиев Христов